

Studentska stajališta o virtualnoj ekskurziji u učenju hrvatskoga kao inoga jezika

Macan, Željka; Rončević, Ivan

Source / Izvornik: Hrvatski : časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture, 2023, 21., 9 - 26

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:166710>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

Izvorni znanstveni rad.
Prihvaćen: 31. prosinca 2023.

STUDENSKA STAJALIŠTA O VIRTUALNOJ EKSKURZIJI U UČENJU HRVATSKOGA KAO INOGA JEZIKA

izv. prof. dr. sc. Željka Macan
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku
Rijeka

mag. Ivan Rončević
Institut za slavistiku, Beč
Visoka škola Gradišće
Željezno, Austrija

Sažetak: Virtualna ekskurzija kao posebno osmišljena aktivnost promatra se kao metodički pristup za koji se pretpostavlja da može imati pozitivan utjecaj na motivaciju za učenje. U provedenome je istraživanju riječ o hrvatskome kao inomu jeziku, a ispitanici su studenti koji taj jezik uče na Visokoj školi Gradišće. Za njih je organizirana virtualna ekskurzija u Hrvatsku, a njome su zastupljeni kulturni, obrazovni, društveni i gospodarski sadržaji, s posebnim naglaskom na vezama između Hrvatske i Austrije na svima od navedenih područja. Nakon uvodnih se napomena donosi pregled obilježja virtualne ekskurzije i pregled dosadašnjih istraživanja motivacije za učenje stranih jezika. Slijedi dio posvećen ciljevima i metodama provedenoga istraživanja čime se željelo ispitati studentska stajališta o virtualnoj ekskurziji kao realiziranoj aktivnosti. Na temelju analize prikupljenih podataka donose se rezultati, rasprava i zaključak koji se dovode u vezu s očekivanim ishodima uključivanja virtualne ekskurzije u nastavu hrvatskoga kao inoga jezika. Zaključno se razmatraju moguće praktične implikacije dobivenih rezultata koje se mogu uključiti u virtualne ekskurzije u nastavi inih jezika općenito.

Ključne riječi: virtualna ekskurzija, motivacija, ishodi, praktične implikacije, hrvatski kao ini jezik

UVOD

Aktivno učenje kao didaktičko-metodička paradigma u suvremenoj nastavi uključuje i mogućnosti virtualne i proširene stvarnosti. U nastavi inih jezika aktivnosti poput ekskurzija, terenske nastave i studijskih putovanja organiziraju se i primjenjuju s ciljem upoznavanja ciljnoga jezika i kulture te razvijanja međukulturne sposobnosti. Virtualna stvarnost u inojezičnoj učionici omogućila je migraciju izvedbe takvih aktivnosti u virtualni prostor. Osim što je kao model obrazovne aktivnosti koja se može odvijati na daljinu svoju primjenu pronašla u pandemijskim okolnostima, univerzalna prednost virtualne ekskurzije je i pristupačnost u obrazovnom procesu jer ne iziskuje materijalna sredstva ni logistički slojevitu organizaciju poput bilo kojeg oblika terenske nastave ili ekskurzija. Nakon uvodnih se razmatranja navode i obrazlažu obilježja virtualne ekskurzije kao aktivnosti u širem kontekstu učenja i poučavanja na daljinu i digitalne transformacije u obrazovnom sustavu. Kao primjer uspješne provedbe ove aktivnosti uzima se virtualna ekskurzija u Hrvatsku koja je osmišljena za studente diplomskoga studija Menadžment ljudskih potencijala i radno pravo (*Human Resource Management und Arbeitsrecht MOEL*) na Visokoj školi Gradišće (FH Burgenland) u Željeznom, a ostvarena je u travnju 2021. Stajališta o virtualnoj ekskurziji kao primijenjenoj aktivnosti promatraju se u suodnosu s motivacijom za učenje hrvatskoga kao inoga jezika te upoznavanjem hrvatske kulture. Pritom se stajalište određuje kao „odnos prema ljudima i predmetima s kojima čovjek dolazi u dodir” (Mihaljević-Djigunović 1998: 21) te se povezuje s motivacijom za učenje i ovladavanje određenim sadržajem, u ovom slučaju hrvatskim kao inim jezikom. U svrhu ispitivanja stajališta o virtualnoj ekskurziji osmišljen je upitnik i provedeno je istraživanje čiji se rezultati zaključno dovode u vezu s mogućnošću primjene te aktivnosti u inojezičnoj učionici te se budućnost obrazovanja promatra u širem kontekstu virtualnoga učenja i primjene digitalnih medija u obrazovanju.

VIRTUALNA EKSURZIJA U INOJEZIČNOJ UČIONICI

Virtualno učenje je učenje kojim se stječe znanje i razvijaju sposobnosti posredstvom informacijskih tehnologija, a njegovi sudionici mogu ostvariti međusobnu komunikaciju neovisno o mjestu na kojem se nalaze. Prednost je to u odnosu na mogućnosti koje pružaju usluge u obrazovanju vezane uz konkretan fizički prostor, kao i obilježje aktivnoga učenja u čijem je središtu obrazovni subjekt. Suvremeni pristupi u obrazovanju uključuju upotrebu digitalnih medija, a virtualno učenje svoje polazište može pronaći u problemskoj nastavi te treba uključivati spoznaju, komunikaciju i suradnju (Schulmeister 2003). Digitalna transformacija obrazovanja i primjena umjetne inteligencije u obrazovnome procesu donosi prednosti i izazove te pruža nove stvaralačke mogućnosti i poticaj za osmišljavanje različitih aktivnosti. Jedna je od njih i virtualna ekskurzija kao multimedijalna i interaktivna aktivnost te digitalna alternativa za predstavljanje stvarnosti čije je obilježje sadržajna i didaktička strukturiranost, a cilj stjecanje i razvijanje određenih kompetencija njezinih sudionika. U nastavi stranih jezika to mogu biti leksička, gramatička, komunikacijska i međukulturna kompetencija.

MOTIVACIJA I OVLADAVANJE INIM JEZIKOM

Studijska putovanja, ekskurzije i terenska nastava aktivnosti su izvanučioničke nastave koja se zbog mogućnosti interdisciplinarnog pristupa u povezivanju sadržaja koji potiče istraživačko-stvaralački pristup i utječe na stvaranje kvalitetnih odnosa unutar određene skupine može dovesti u vezu s motivacijom kao važnim čimbenikom u učenju jezika. Aktivnosti su to koje pružaju odmak od uobičajene nastavne situacije, pobuđuju zanimanje, izvor su općih i specifičnih znanja te pružaju mogućnost (boljeg) upoznavanja određenoga društva i kulture, što može imati važan utjecaj na motivaciju za učenje jezika određene sredine.

Istraživanja provedena na području glotodidaktike kao grane primijenjene lingvistike koja se bavi teorijom nastave stranih jezika potvrdila su važnost motivacije kao jednoga od ključnih čimbenika u procesu ovladavanja stranim jezikom (usp. Mihaljević Djigunović 1998: 21–25,

Desforges 2001: 97–98). Motivacija je jedan od afektivnih čimbenika u učenju stranih jezika, „kombinacija pokušaja i želje kako bi se uspješno naučio strani jezik, zajedno s pozitivnim stavovima prema stranom jeziku” (Krstinić, Pauković 2020: 78). Gardner i Lambert (1972) te Gardner (1985) donose dihotomni model kojim razlikuju integrativnu od instrumentalne motivacije. Prvoj je cilj integracija u jezičnu zajednicu prema kojoj se ima pozitivno stajalište, a kod druge samo ovladavanje nekim stranim jezikom nije primarni cilj, već sredstvo kojim se postiže neki drugi profesionalni ili osobni cilj, kao što su prestiž ili mogućnost zaposlenja (Dörnyei 1994). Koncept integrativne motivacije razvija se u okviru inojezičnoga motivacijskog sustava o samome sebi, a instrumentalni motivacijski podsustav dovodi se u vezu s motivacijskim konstruktom karijere, odnosno poslovnim uspjehom, napredovanjem u poslu i karijeri (Dörnyei 2009: 9).

Pregled istraživanja o motivaciji za učenje stranoga jezika donose Bradarić-Jončić i Möhr Nemčić (2015: 11–12). U Hrvatskoj su takva istraživanja uglavnom usmjerena na engleski kao strani jezik. O nasljednim govornicima i njihovoj motivaciji za učenje hrvatskoga jezika istraživanje su provele Cvikić, Jelaska i Kanajet Šimić (2010). Važnost motivacije i njezinu povezanost s nastavnim aktivnostima u nastavi hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika za početnike ističe Aleksovski (2008). Pozitivan učinak ekskurzije i primjene digitalnih medija u nastavi, neovisno o tom je li virtualna ekskurzija samostalan medij učenja i poučavanja ili se u izvedbi kombinira s realnom ekskurzijom, ističu i razmatraju Schmidt, Lindau i Finger (2013: 154).

VISOKA ŠKOLA GRADIŠĆE NA VIRTUALNOJ EKSKURZIJI U HRVATSKOJ

Visoka škola Gradišće jedna je od visokoškolskih institucija u Republici Austriji čijim je nastavnim planom i programom omogućeno učenje hrvatskoga kao inoga jezika, i to u okviru predmeta Strani jezik, kultura, društvo kao dijela studijskoga programa diplomskoga studija Menadžment ljudskih potencijala i radno pravo. Nastavnici Mika Popo-

vić i Ivan Rončević za polaznike su kolegija u četvrtome semestru studija organizirali virtualnu ekskurziju u Hrvatsku jer 2021. godine pandemijske okolnosti nisu omogućavale njezinu uobičajenu terensku realizaciju. Virtualna je ekskurzija tako postala nastavna aktivnost u korelaciji sa sadržajem i očekivanim ishodom predmeta Jezik, kultura, društvo 4 Hrvatski (*CEE Sprache, Kultur, Gesellschaft 4 Kroatisch*) kojom se putuje, doživljava i uči na daljinu.¹ Polaznici su tako 23. travnja 2021. virtualno posjetili Rijeku, Zagreb, Varaždin, Slavonski Brod i Osijek, uz poruku da nije važno što se ekskurzija odvija na daljinu jer će je gostujući predavači u ulozi domaćina učiniti živopisnom. Virtualna je ekskurzija na zanimljiv način promijenila i uvjetovala odnos domaćina i gosta jer su oni, koji su zapravo domaćini, gostovali u aktivnosti koja se odvijala na daljinu. Put do ostvarenja poduzetničkoga cilja te održanja kvalitete proizvodnje predstavio je Petar Tomakić, voditelj poduzeća za preradu voća i povrća HLAD iz Slavinskoga Broda. Sadržaj je toga izlaganja i virtualni posjet tome hrvatskom gradu sadržajno povezan s primarnim studijem polaznika virtualne ekskurzije, i to na području međunarodnoga poslovanja. Hrvatska muzikologinja, glazbena kritičarka, predavačica, pedagoginja i diplomatkinja Zdenka Weber govorila je o vezama između Hrvatske i Austrije, posebno onima na području kulture.² Gospodarski odnosi između Hrvatske i Austrije tema je o kojoj su studenti mogli saznati više od voditeljice Hrvatske gospodarske agencije u Gradišću Klauudije Paulitsch. Aktivnosti Riječke kroatističke škole, centra za učenje hrvatskoga kao drugoga, stranog i nasljednog jezika koji djeluje pri Odsjeku za kroatistiku na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Rijeci, predstavila je Željka Macan. Govorila je o hrvatskome jeziku, književnosti i kulturi u međunarodnome okviru, nastavnom programu, međunarodnoj suradnji i projektima te izvannastavnim aktivnostima i dojmovima polaznika Riječke kroatističke škole. Kao primjer poduzetničke inovacije predstavljena je proizvodnja zanatskoga piva osječke pivovare Mali

¹ O e-učenju hrvatskoga kao inoga jezika i njegovim glotodidaktičkim principima v. u Cvikić, L., Bošnjak, M. i Kolaković, Z. (2012).

² O kulturi u nastavi stranih jezika v. u Vodopija-Krstanović (2005).

div čiji je voditelj Marko Tandarić. O važnosti socijalne odgovornosti u poslovanju govorila je Lucija Josipović, voditeljica promidžbe i odnosa s javnošću u poduzeću Avon iz Zagreba, a pjevačica hrvatskih korijena Christiana Uikiza o mogućnostima usklađivanja privatnoga života s poslovnim obvezama. Naravno, uz pjesmu. Voditelji virtualne ekskurzije za studentice i studente pripremili su i kviz o Hrvatskoj te s njima na kraju podijelili dojmove o toj aktivnosti. Virtualna ekskurzija u Hrvatsku popraćena je u austrijskim medijima te na mrežnim stranicama Visoke škole Gradišće.³

ISTRAŽIVANJE

Upitnikom se među studenticama i studentima koji u okviru diplomskoga studija Menadžment ljudskih potencijala i radno pravo na Visokoj školi Gradišće tijekom četiriju semestara uče hrvatski kao ini jezik željelo provjeriti kako su doživjeli virtualnu ekskurziju te na koji način procjenjuju njezine moguće implikacije na svoje jezične kompetencije, poznavanje kulturnih sadržaja i buduće aktivnosti vezane uz razvoj karijere na primarnom studijem zastupljenom obrazovnom području.

CILJEVI I ZADACI ISTRAŽIVANJA

- Provedenim se istraživanjem željelo ispitati i analizirati sljedeće:
- stajalište polaznica i polaznika o virtualnoj ekskurziji
 - mišljenja o utjecaju virtualne ekskurzije na stjecanje i razvoj znanja i vještina na području poznavanja hrvatskoga jezika i kulture
 - mišljenja o pruženoj mogućnosti za stjecanje novih spoznaja o vezama između Austrije i Hrvatske na kulturnome, gospodarskom i obrazovnom području posredstvom sadržaja virtualne ekskurzije
 - mogući utjecaj i implementaciju sadržaja i očekivanih ishoda virtualne ekskurzije na buduću zapošljivost i konkurentnost na tržištu rada.

³ V. <https://volksgruppen.orf.at/hrvati/stories/3100869/>; <https://www.fh-burgenland.at/news-terme/blog/beitrag/article/2-international-virtuelle-treffen-im-department-wirtschaft/>.

POLAZNE PRETPOSTAVKE

Na temelju ovako određenoga cilja i zadataka provedenoga istraživanja postavljene su sljedeće pretpostavke:

H1: Virtualna ekskurzija poticaj je za daljnje učenje hrvatskoga jezika i upoznavanje hrvatske kulture.

H2: Poznavanje hrvatskoga jezika prednost je pri zapošljavanju i u budućoj poslovnoj karijeri.

H3: Sadržaj virtualne ekskurzije predstavlja doprinos razvoju kompetencija vezanih uz hrvatski jezik i kulturu.

H4: Virtualnom ekskurzijom omogućen je uvid u povezanost Hrvatske i Austrije na raznim područjima ljudske djelatnosti.

OPIS RADA, STATISTIČKI UZORAK I VRIJEME ISTRAŽIVANJA

Istraživanje kojim su navedene hipoteze trebale biti potvrđene ili opovrgnute sastojalo se od ispitivanja studentica i studenata koji na Visokoj školi Gradišće u okviru svoga studijskog programa uče hrvatski kao ini jezik te su u ljetnome semestru akademske godine 2020./2021. pohađali kolegij Strani jezik, kultura, društvo 4 Hrvatski. U svibnju 2021. godine anketni su upitnici poslani polaznicama i polaznicima kolegija na zajedničku adresu e-pošte. Upitnik je anonimiziran, a do srpnja ga je 2021. ispunilo i dostavilo 28 ispitanica/ispitanika. Ispitivanje je provedeno na prigodnom uzorku, jedino mogućem jer je isti neposredno ovisan o broju polaznica i polaznika kolegija koji su sudjelovali u virtualnoj ekskurziji u Hrvatsku. Prigodnim se uzorkom smanjuje mogućnost poopćavanja rezultata provedenoga istraživanja, no smatra se da ono daje važne smjernice o virtualnoj ekskurziji kao primijenjenoj aktivnosti.

INSTRUMENTARIJ PROVEDENOGA ISTRAŽIVANJA

Za potrebe istraživanja sastavljen je anonimni upitnik kojim su se željela prikupiti mišljenja i stajališta studentica i studenata koji na Visokoj školi Gradišće u okviru svoga studijskog programa uče hrvatski kao ini jezik o virtualnoj ekskurziji kao nastavnoj aktivnosti i mogućem utjecaju njezinih sadržaja na motivaciju za daljnje razvijanje jezične kompetencije, stajališta o hrvatskome jeziku i kulturi te očekivani doprinos

budućoj zapošljivosti. Istraživanje je provedeno na daljinu pomoću upitnika oblikovanoga tako da se njime hipotetski mjeri motivacija za učenje hrvatskoga kao stranoga jezika u korelaciji s virtualnom ekskurzijom kao realiziranim nastavnim oblikom i njime zastupljenim sadržajima. Provedeno je na uzorku od 28 studentica i studenata (N = 28). Uzorak je homogen prema stupnju učenja hrvatskoga kao inoga jezika, prvom jeziku i akademskom statusu, stoga se smatra da navedeni parametri kao varijable ne bi bili relevantni za samo istraživanje. U svrhu provedenoga istraživanja sastavljen je upitnik koji se sastoji od ukupno 16 tvrdnji uz koje je ponuđen odgovor na Likertovoj skali od 5 stupnjeva (1 – uopće se ne slažem, 2 – uglavnom se ne slažem, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – uglavnom se slažem, 5 – slažem se u potpunosti).

OBRADA PRIKUPLJENIH PODATAKA

Podaci prikupljeni pomoću upitnika oblikovanoga na način kako se navodi u prethodnome odlomku obrađeni su u programu za statističku analizu *The Statistical Package for the Social Sciences* (SPSS). Od statističkih je tehnika primijenjena deskriptivna statistika – prikaz frekvencija i postotaka te ukriživanje (krostabulacija) podataka. Rezultati dobiveni na taj način služe kao pokazatelji za dokazivanje postavljenih hipoteza. Pojedine tvrdnje pomoću se toga mjernog instrumenta povezuju s vrstom motivacije. Budući da je istraživanje, kao što je i ranije navedeno, provedeno na uzorku homogenom po više faktora, varijable po dobi, spolu, razini poznavanja hrvatskoga kao inoga jezika te akademskom stupnju nisu promatrane statistički.

REZULTATI I RASPRAVA

Na svako je pitanje u upitniku odgovorilo svih 28 ispitanica/ispitanika. U nastavku se donosi osvrt na svaku od ukupno 16 tvrdnji u obliku analize dobivenih rezultata i rasprave o istima. U svrhu pregleda upitnikom dobivenih rezultata pojedine se tvrdnje donose u tablici uz navođenje brojčane vrijednosti i postotka zastupljenosti stajališta ispitanica/ispitanika o svakoj od njih te postotkom izraženu srednju vrijednost.

Tvrđnja	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	Slažem se u potpunosti	Srednja vrijednost
(1) Sudjelovanje u virtualnoj ekskurziji omogućilo mi je stupanje u kontakt s izvornim govornicima hrvatskoga jezika.	0	0	1 3,6 %	3 10,7 %	24 85,7 %	4,82
(2) Smatram da je virtualna ekskurzija pružila uvid u gospodarske veze između Hrvatske i Austrije.	0	0	0	5 17,9 %	23 82,1 %	4,82
(3) Sadržaj i sudionici virtualne ekskurzije pružili su mi mogućnost uspostavljanja komunikacije s poduzetnicima iz Hrvatske.	0	0	3 10,7 %	2 7,1 %	23 82,1 %	4,71
(4) Virtualna ekskurzija pružila mi je dodatni uvid u sadržaje hrvatske kulture.	0	0	0	1 3,6 %	27 96,4 %	4,96
(5) Virtualna ekskurzija pružila mi je dodatne informacije o kulturnim vezama između Hrvatske i Austrije.	0	0	0	5 17,9 %	23 82,1 %	4,82

Tvrđnja	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	Slažem se u potpunosti	Srednja vrijednost
(6) Virtualna ekskurzija omogućila je poticanje i razvijanje sposobnosti moje komunikacijske kompetencije na hrvatskome jeziku.	0	2 7,1 %	3 10,7 %	3 10,7 %	20 71,4 %	4,46
(7) Sadržaji virtualne ekskurzije doprinijeli su razvijanju mojih kompetencija na različitim područjima vezanima uz hrvatski jezik i kulturu.	0	1 3,6 %	2 7,1 %	4 14,3 %	21 75 %	4,61
(8) Virtualnu ekskurziju smatram isključivo dijelom svojih fakultetskih obaveza i u njoj sam sudjelovao/ sudjelovala isključivo zbog pritiska okolnosti.	23 82,1 %	4 14,3 %	1 3,6 %	0	0	1,21

Tvrđnja	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	Slažem se u potpunosti	Srednja vrijednost
(9) Sudjelovanje u virtualnoj ekskurziji doprinijelo je stjecanju novih znanja i razvijanju vještina u kontekstu prednosti koja će mi biti važna u budućem zaposlenju.	0	2 7,1 %	5 17,9 %	10 35,7 %	11 39,3 %	4,07
(10) Virtualnu ekskurziju smatram nastavnim sadržajem koji me potaknuo na daljnje učenje hrvatskoga jezika.	0	0	4 14,3 %	4 14,3 %	20 71,4 %	4,57
(11) Sadržaji virtualne ekskurzije potaknuli su me na upoznavanje novih kulturnih sadržaja vezanih uz Hrvatsku.	0	0	1 3,6 %	1 3,6 %	26 92,9 %	4,89
(12) Virtualna me ekskurzija potaknula na studentsku mobilnost u Hrvatsku.	1 3,6 %	5 17,9 %	4 14,3 %	10 35,7 %	8 28,6 %	3,68

Tvrđnja	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Niti se slažem niti se ne slažem	Uglavnom se slažem	Slažem se u potpunosti	Srednja vrijednost
(13) Gradove i regije predstavljene u okviru virtualne ekskurzije želio/željela bih posjetiti i uživo.	0	0	0	5 17,9 %	23 82,1 %	4,82
(14) Smatram da je virtualna ekskurzija kreativan i originalan pristup u nastavi.	0	0	1 3,6 %	8 28,6 %	19 67,9 %	4,64
(15) Sudjelovanje u virtualnoj ekskurziji doprinijelo je mome pozitivnom stajalištu prema hrvatskome jeziku.	0	0	1 3,6 %	2 7,1 %	25 89,3 %	4,86
(16) Virtualnom je ekskurzijom stvoreno pozitivno ozračje u skupini.	0	0	1 3,6 %	2 7,1 %	25 89,3 %	4,86

Tablica 1. Stajališta o virtualnoj ekskurziji u Hrvatsku

Čak 24 ispitanica i ispitanika, dakle njih 85,7 %, u potpunosti se slaže s tvrdnjom da im je virtualna ekskurzija kao realizirani nastavni sadržaj omogućila stupanje u kontakt s izvornim govornicima hrvatskoga jezika (1). Preostali odgovori koji se s tvrdnjom uglavnom slažu ili niti slažu niti ne slažu mogu se dovesti u vezu sa samostalnim uključivanjem studentica i studenata u razgovor i raspravu predviđenu programom virtualne ekskurzije, uglavnom nakon svake od njezinih cjelina. Navedeno se može promatrati u kontekstu razvijanja komunikacijske kompetencije na hrvatskome kao inomu jeziku omogućene stvaranjem prilike za izravnu komunikaciju s izvornim govornicima hrvatskoga jezika.⁴ Kao poticaj razvijanju komunikacijske kompetencije na hrvatskome kao inome jeziku (6) virtualnu ekskurziju vidi 20 ispitanica i ispitanika, dakle njih 71,4 %, pet/petero/petorica njih se s njom uglavnom slažu, a tri/troje/trojica imaju neodlučno stajalište. Kao doprinos razvoju kompetencija općenito, na različitim područjima vezanima uz hrvatski jezik i kulturu (7) virtualnu ekskurziju u potpunosti promatra 21 studentica/student, njih 75 %, četiri/četvero njih se s tom tvrdnjom uglavnom slaže, dvije/dvoje/dva se s njom niti slažu niti ne slažu, a jedna/jedan se uglavnom ne slaže. Ispitanice/ispitanici u potpunosti (39,3 %) ili uglavnom (35,75 %) smatraju da su kompetencije čijem su poticanju i razvijanju doprinijeli sadržaji virtualne ekskurzije prednost u budućoj zapošljivosti (9). Osmu je tvrdnju (8) jedina s izrazito niskom srednjom vrijednosti 1,21, s njom se uopće ne slaže čak 23 (82,1 %) ispitanika. Virtualna se ekskurzija, dakle, ne smatra isključivo dijelom obveza koje treba ispuniti u okviru kolegija Strani jezik 4 Hrvatski. Osim kao doprinos razvoju jezičnih kompetencija, prepoznat je i pozitivan učinak virtualne ekskurzije kao realiziranoga nastavnog oblika i na području kulturnih sadržaja (4), (5), (7), (11). Pretpostavku H3 (Sadržaj virtualne ekskurzije predstavlja doprinos razvoju kompetencija vezanih uz hrvatski jezik i kulturu.) iz svega se navedenog može smatrati potvrđenom.

⁴ O komunikacijskoj kompetenciji u stranome jeziku i njezinoj važnosti kao jednoga od obrazovnih ciljeva v. u Bagarić Medve (2012).

Stajalište o korelaciji tih kompetencija i poznavanja hrvatskoga jezika i kulture s prednosti u budućoj zapošljivosti i poslovnom napredovanju (9) potvrđuje drugu pretpostavku H2 (Poznavanje hrvatskoga jezika prednost je pri zapošljavanju i budućoj poslovnoj karijeri.). Zanimljivo je, međutim, da se tek osam/osmero ispitanih, njih 28,6 %, u potpunosti slaže s tvrdnjom (12) da ih je virtualna ekskurzija potaknula na studentsku mobilnost u Hrvatsku. Ipak, njih 23, odnosno 82,1 %, u potpunosti se slaže s time da bi željelo posjetiti gradove i regije predstavljene u okviru virtualne ekskurzije i uživo (13). Navedeno se može dovesti u vezu s time da je učenje hrvatskoga jezika dodatni sadržaj u okviru studentskoga programa koji ispitanice i ispitanici pohađaju, stoga težište svoga studija ne stavljaju na taj nastavni sadržaj. To ipak ne isključuje zanimanje za mogućnost posjeta Hrvatskoj u vidu putovanja nevezanog uz studentsku mobilnost.

Potvrđena je i četvrta pretpostavka H4 (Virtualnom je ekskurzijom omogućen uvid u povezanost Hrvatske i Austrije na raznim područjima ljudske djelatnosti.), i to na području kulture (4), (5) i gospodarstva (2), (3). S desetom se tvrdnjom o virtualnoj ekskurziji kao poticaju za daljnje učenje hrvatskoga kao inoga jezika (10) u potpunosti slaže 20 ispitanih, njih 71,4 %, a uglavnom se slaže njih 4, odnosno 14,3 %.

Doda li se tome visoki postotak slaganja s pozitivnim stajalištem o virtualnoj ekskurziji (14), (15), (16), i H1 može se smatrati potvrđenom (Virtualna ekskurzija poticaj je za daljnje učenje hrvatskoga jezika i upoznavanje hrvatske kulture.). Čak se 25 ispitanih, njih 89,3 %, u potpunosti slaže s time da je virtualnom ekskurzijom stvoreno pozitivno ozračje u skupini te da je sudjelovanje u njoj doprinijelo njihovu pozitivnom stajalištu o hrvatskome jeziku.

ZAKLJUČAK

Provedeno je istraživanje pokazalo da je stajalište studentica i studenata prema virtualnoj ekskurziji kao realiziranoj aktivnosti te njome zastupljenim sadržajima izrazito pozitivno, odnosno da dobiveni rezultati nisu pokazatelj statističkom obradom uobičajene distribucije, već po-

kazuju izrazitu tendenciju k desnoj strani krivulje vjerojatnosti. Ako se u obzir uzme distinkcija između instrumentalne i integrativne motivacije, a što je dodatni pokazatelj u rezultatima provedenoga istraživanja, instrumentalna je motivacija veća od integrativne, što se može smatrati i očekivanim s obzirom na to da učenje hrvatskoga kao inoga jezika i upoznavanje hrvatske kulture nije u samom središtu sadržaja zastupljenih studijskim programom koji ispitanice i ispitanici pohađaju. Obje su vrste motivacije, međutim, u pozitivnoj korelaciji, odnosno s porastom jedne raste i druga. Virtualna se ekskurzija nikako ne smatra isključivo jednom od nastavnih obaveza, naprotiv, potvrdila je pozitivan utjecaj na stajalište prema hrvatskome jeziku i kulturi. U stajalištima prema sadržajima zastupljenim virtualnom ekskurzijom ističe se zanimanje za kulturu i jezik, a ono za gospodarstvene teme može se dovesti u vezu s primarnim studijem ispitanica i ispitanika. Većina njih virtualnu ekskurziju smatra kreativnom i originalnom aktivnošću koja pruža poticaj za stjecanje novih znanja i vještina koje se mogu promatrati i u kontekstu pozitivne mogućnosti buduće zapošljivosti. Istraživanje u okviru ovoga rada provedeno je na prigodnom uzorku, stoga se njegovi rezultati ne mogu poopćiti, no svakako se mogu uzeti kao smjernice pri razmatranju uključivanja virtualne ekskurzije u nastavu hrvatskoga kao inoga jezika, ali i stranih jezika općenito.

LITERATURA

- Aleksovski, Marinela. 2008. Aktivnosti u nastavi hrvatskoga jezika kao drugoga i stranoga za početnike. *Lahor: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*. 1. 97–113.
- Alerić, Marko, Gazdić-Alerić, Tamara. 2009. Pozitivan stav prema hrvatskome standardnom jeziku kao uvjet njegova uspješnijega ovladavanja. *Lahor: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*. 7. 5–23.
- Bagarić Medve, Vesna. 2012. *Komunikacijska kompetencija: Uvod u teorijske, empirijske i primijenjene aspekte komunikacijske kompetencije u stranome jeziku*. Osijek: Filozofski fakultet u Osijeku.
- https://www.researchgate.net/publication/327791048_Komunikacijska_kompetencija_Uvod_u_teorijske_empirijske_i_primijenjene_aspekte_komunikacijske_kompetencije_u_stranome_jeziku (pristup 29. 9. 2023.).
- Brdarić-Jončić, Sandra, Möhr Nemčić, Renata. 2015. Motivacija u učenju hrvatskog znakovnog jezika (HZJ). *Logopedija* 5 (2). 10–17.
- Cvikić, Lidija, Bošnjak, Marija, Kolaković, Zrinka. 2012. Hrvatski kao ini jezik u računalnome okružju – glotodidaktička promišljanja. *Savjetovanje za lektore hrvatskoga kao inoga jezika, 1. zbornik radova*. Zagreb: FFpress. 97–106.
- Cvikić, Lidija, Jelaska, Zrinka, Kanajet Šimić, Lada. 2010. Nasljedni govornici i njihova motivacija za učenje hrvatskoga jezika. *Croatian Studies Review*. 6 (1). 113–127.
- Desforges, Charles. 2001. *Uspješno učenje i poučavanje*. Zagreb: Educa.
- Dörnyei, Zoltán. 1994. Motivation and motivating in the foreign language classroom. *The Modern Language Journal*. 78. 273–284.
- Dörnyei, Zoltán. 2009. The L2 Motivational Self System. *Motivation, Language Identity and the L2 Self*. Ur. Zoltán Dörnyei i Ema Ushioda. Bristol, Blue Ridge Summit: Multilingual Matters, 9–42.

- FH Burgenland. <https://www.fh-burgenland.at/news-termine/blog/beitrag/article/2-international-virtuelle-treffen-im-department-wirtschaft> (pristup 5. 10. 2023.).
- Gardner, Robert. C., Lambert, Wallace. E. 1972. *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*. Newbury House, Rowley.
- Gardner, Robert. C. 1985. *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. London: Edward Arnold.
- Krstinić, Marija, Pauković, Maja. 2020. Ekstrinzična i intrinzična motivacija za učenje stranog jezika u poslovnom okruženju. *Obrazovanje za poduzetništvo – E4E: znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*. 10 (1), 76–83.
- Mihaljević Djigunović, Jelena. 1998. *Uloga afektivnih faktora u učenju stranoga jezika*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Schmidt, Daniela, Lindau, Anne-Kathrin, Finger, Alexander. 2013. Die virtuelle Exkursion als Lehr- und Lernumgebung in Schule und Hochschule. *Hallesches Jahrbuch für Geowissenschaften*. Halle (Saale): Martin-Luther-Universität. 35. 145–157.
- Schulmeister, Rolf. 2003. *Lernplattformen für das virtuelle Lernen. Evaluation und Didaktik*. München, Wien: Oldenbourg.
- Vodopija-Krstanović, Irena. 2005. Kultura i nastavnik stranog jezika. *Jezik u društvenoj interakciji. Zbornik radova sa savjetovanja održanog 16. i 17. svibnja u Opatiji, 2005*. Ur. Diana Stolac, Nada Ivanetić i Boris Pritchard. Zagreb-Rijeka: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistik. 525–534.
- Volksgruppen. ORF.at. <https://volksgruppen.orf.at/hrvati/stories/31-00869> (pristup 5. 10. 2023.).

ATTITUDES TOWARDS VIRTUAL EXCURSION IN THE ACQUISITION OF CROATIAN AS A FOREIGN LANGUAGE (L2)

SUMMARY

The specifically designed teaching method of virtual excursion is observed as a methodological approach assumed to have a positive effect on motivation as an important element in foreign language learning. The present study shows this on the example of Croatian as L2, more specifically students who are learning it at the University of Applied Sciences in Eisenstadt. An excursion to Croatia which includes topics from culture, education, society and economy, with special emphasis on Croatian-Austrian ties in these fields, is organised for them. An overview of current research of virtual learning, digital technologies in education, virtual excursion and motivation in foreign language learning is followed by a description of the aims of the study and the research methodology. The study was conducted remotely, via a questionnaire. Based on the analysis of collected data, the results are presented and discussed in the context of expected learning outcomes, followed by some concluding remarks. In the conclusion, possible practical implications of including this kind of content in the foreign language teaching in general are discussed.

Keywords: virtual excursion, motivation, outcomes, practical implications, teaching of Croatian as L2